

Mickiewicz i „Dziady”

Andrzej Siedlecki

Pomnik poety obok Kościoła św. Anny

Spacerując ulicami Wilna zauważamy monumentalny pomnik naszego wieszczka, na tle równie monumentalnego zabytkowego, gotyckiego kościoła św. Anny. Wreszcie zbliżamy się staromiejską uliczką do Muzeum im. A. Mickiewicza, by zobaczyć pamiątki po mistrzu dramatu i improwizacji. Nieduże, ale przyjemne, domowe w atmosferze, bowiem i tu poeta mieszkał. W mur wbudowano tablicę z napisem: „W domu tym XII 1822 mieszkał Adam Mickiewicz. Tu był redagowany poemat „Grażyna”. Znajduje się tu również wmontowana w ścianę w 1999 roku tablica dziękczynna Uniwersytetu Wileńskiego, który dziękuje serdecznie wielu artystom polskim i mecenasom, za pomoc w akcji wspierania i finansowania Muzeum. Znajdują się tu opisy dokumentów po polsku, litewsku i angielsku. W Muzeum sympatyczna kuratorka, po polsku udzielała nam chętnie informacji o poecie. Pierwszy wiersz poety „Zima miejska” został opublikowany w „Tygodniku Wileńskim”, a w 1822 ukazał się w nakładzie 500 egzemplarzy pierwszy tom poezji, a w rok później II tom poezji, w skład którego weszły II, IV część „Dziadów”, oraz poemat „Grażyna”.

Autor wielu litewskich tłumaczeń poety J. Marcinkiewiczius (Marcinkiewicz) cytowany na wystawie podkreślił:

Wejście do Muzeum A. Mickiewicza, po lewej stronie tablica, że tu mieszkał poeta i redagował poemat „Grażyna”

Wnętrze Muzeum A. Mickiewicza

- „Nie sposób przecenić wpływu A.

Mickiewicza na naszą literaturę, jeszcze bardziej - na mentalność Litwinów, ich charakter narodowy. Nie ma żadnego prozaika czy poety, którego twórczość miałaby takie znaczenie dla kultury litewskiej, jak twórczość Mickiewicza.”¹

Mickiewicz, do którego chętnie przyznają się Litwini, pisał tylko po polsku i w tym języku znakomicie wyrażał swe myśli i uczucia. W Polsce został wieszczem narodowym i w epoce Romantyzmu był twórcą unikalnym na skalę europejską. I tak, w tym czasie w centrum kultury europejskiej: - „W Paryżu lata 1832 i 1833r. to okres wielkiej fascynacji paryskiej inteligencji, zwłaszcza z kręgów katolickich, literaturą polską.”

Mickiewicz był znany elicie intelektualnej, pewien Francuz własnym sumptem wydał nawet

¹http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Rocznik_Towarzystwa_Literackiego_imienia_Adama_Mickiewicza/Rocznik_Towarzystwa_Literackiego_imienia_Adama_Mickiewicza-r1970-t5/Rocznik_Towarzystwa_Literackiego_imienia_Adama_Mickiewicza-r1970-t5-s65-69/Rocznik_Towarzystwa_Literackiego_imienia_Adama_Mickiewicza-r1970-t5-s65-69.pdf, Zbigniew Sudolski, II Mickiewicziana

„Konrada Wallenroda”, a katolik, hrabia Charles Montalembert z Bogdanem Jańskim przetłumaczyli „Księgi narodu i pielgrzymstwa polskiego”.²

II i III część „Dziadów” wydano w 1834 roku, wprawdzie w skromnym nakładzie 60

A. Mickiewicz, Muzeum im. A. Mickiewicza, Wilno

egzemplarzy, ale po eseju George Sand w 1839 na temat twórczości Byrona, Goethego i Mickiewicza, twórczość poety wyszła spoza kręgu szczupłej elity intelektualnej.³ W paryskich salonach zachwycono się improwizacjami poety, a oczarowana Mickiewiczem przychodziła George Sand z Chopinem na jego wykłady na Sorbonie.

Krystyn Piotr Ostrowski

Nie mogę tu nie wspomnieć o niezwykłym człowieku Krystynie Piotrze Ostrowskim,⁴ powstańcu listopadowym, pisarzu, który przełożył na francuski prozą dzieła

Mickiewicza w 1841 roku i przyczynił się niejako do popularyzacji jego twórczości, która jednak obejmowała, jak można się domyślać, nieliczne grono elitarnych czytelników. W tym okresie też Mickiewicz dawał swe słynne wykłady w Collège de France, na

które przychodziła śmietanka intelektualna Paryża. Jeśli chodzi natomiast o przekłady na język angielski, to „Dziady” wydano w Londynie dopiero 2016 roku. Niestety, nasz wieszcz na Zachodzie nie jest tak znany, jak bardzo płodny geniusz - Byron czy Goethe. I ponieważ nie jest usytuowany w kręgu kultury Zachodu jest też trudniejszy w odbiorze, bo jest mniej czytelny. Forma dramatu poety jest też skomplikowana i jawi się w tym okresie jako nowatorska w dramacie europejskim. Luźna, nieliniowa akcyjnie konstrukcja mickiewiczowskich „Dziadów” jest nieporównywalna do form bardziej „klasycznych” dramatów Byrona czy Goethego.

Mimo scen realistycznych „Dziady” są też dramatem wizyjnym, podlegającym olbrzymim emocjom, jakich nie znajdziemy w literaturze tego okresu. Mickiewicza interesuje to, co osobiste, ziemskie i duchowe, związane z wiarą człowieka, stąd mamy także kult, obrządek „dziadów” w dramacie. Niesamowicie interesująca, jak na owe czasy jest scena, gdy duchy - Anioły i Diabły (*Dobro i Zło*) walczą o duszę Konrada w III części „Dziadów”. Świat duchów przenika się ze światem żywych. I kiedy w Cyrku Olimpijskim w Paryżu publiczność oglądała widowiska cyrkowe, jakieś dramy pantomimiczne, trzęsienia ziemi czy burze morskie, Mickiewicz stworzył narodowy dramat, którego eklektyczna, wizyjna i fragmentaryczna forma, myślę, nie miała sobie równej w Europie. W formie tej zawarł wielki potencjał rewolucyjny i buntowniczy sięgający nieba, a wynikający z opresyjnego systemu carskiego.

Dla Polaków o wielkości tego poetycko - realistycznego a jednocześnie politycznego dzieła, świadczy także wielość podejmowanych teatralnych interpretacji. I dopóki na świecie będzie istniał mechanizm opresji, tortur, bezwzględnej dyktatury i cierpienie, wynikające z bezlitosnego systemu, dopóty interpretatorzy za każdym razem znajdą w nim istotne cechy dla współczesnych.

Kliknij tu: www.andrzejiedlecki.pl - a znajdziesz filmy, historię Polski w poezji, różne nagrania, artykuły i wiele więcej. Zapraszam!

²Tamże

³Tamże...

⁴Podobizna w : <http://polskiszekspir.uw.edu.pl/krystyn-ostrowski-tlumacz> Hrabia Krystyn Piotr Celestyn Józef Ostrowski, (1811-1882). Poeta, dramaturg, tłumacz, publicysta piszący po francusku, działacz emigracyjny. Zapiisał cały swój majątek (320 tys. franków) na stypendia dla młodzieży polskiej. Pochowany w Lozannie. Serce Krystyna Piotra przewieziono do Ujazdu i złożono w rodzinnym grobowcu Ostrowskich. (dostęp 10.02.2021) https://pl.wikipedia.org/wiki/Krystyn_Piotr_Ostrowskihttps://pl.wikiquote.org/wiki/Krystyn_Piotr_Ostrowski